

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду, донетом на седници од 21. децембра 2015. године, одређени смо за чланове Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидата мр Саше М. Марковића под називом: „Улога полиције у откривању и доказивању насиља у породици“. У том својству, Наставно-научном већу подносимо следећи:

РЕФЕРАТ
О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

1.1. Подаци о кандидату

Мр Саша Марковић је рођен 22.07.1975. године у Ваљеву, Република Србија, где је завршио основну и средњу школу. Дипломирао је 1998. године на Полицијској академији у Београду, са просечном оценом 8,15 и стекао стручно звање *дипломирани официр полиције*. Магистарске студије Криминалистичко-полицијске академије у Београду, завршио је са просечном оценом 8,83, а 28.09.2010. године *одбранио је магистарску тезу* „Превентивно откривачка функција органа унутрашњих послова на сектору“, чиме је стекао академски назив *магистра криминалистичко-безбедносних наука*.

На седници Научног већа Института за криминолошка и социолошка истраживања, 25.11.2015. године изабран је у истраживачко звање: истраживач-сарадник.

Запослен је у Министарству унутрашњих послова Републике Србије од 01.12.1998. године, и обављао је послове *помоћника командира (1998-2001), заменика командира (2001-2006) и командира (2006-2013) Полицијске испоставе Ваљево*. Дана 11.09.2013. године од стране министра *именован је за начелника Полицијске управе у Ваљево* и на том радном месту се и данас налази. Упоредо са обављањем редовних послова полиције, радно је ангажован и као припадник Посебних и Интервентних јединица полиције. Обављао је дужности командира вода, заменика командира чете и командира чете (1999-2009). Одлуком Министра, у јулу 2015. године, одређен за команданта VI одреда Интервентних јединица полиције МУП-а Р. Србије.

Решењем Владе РС, именован је за члана Савета Криминалистичко-полицијског универзитета.

Завршио је више обука и курсева по програму стручног оспособљавања и усавршавања радника у Министарству унутрашњих послова.

Учествује у реализацији следећих научно-истраживачких пројеката и то: *„Криминалитет у Србији и инструменти државне реакције“*, и *„Тужилачка истрага на Западном Балкану - како да постанемо ефикаснији“*.

Мр Саша Марковић објавио је више научно-стручних радова, од којих су најзначајнији:

- *Проблеми са којима се среће орган унутрашњих послова у прекршајном поступку*, Безбедност, 3/2012, Београд, стр. 294-313.

- *Практични аспекти примене неких полицијских овлашћења и обављања послова*, Безбедност, 1/2014, Београд, стр. 136-158.

- *Поступање полиције приликом спречавања насиља у породици на локалном подручју*, Зборник радова: Насиље у Србији-узроци, облици, последице и друштвене реакције, Том 2, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2014, стр. 417-429.

- *Criminal analysis of electricity theft and its social consequences*, Међународни научни скуп „Дани Арчибалда Рајса“, Тематски зборник радова међународног значаја, ТОМ 3, КПА, Београд, 2015, стр 83-91.

- *Криминалистичка и кривично-правна анализа кривичног дела недозвољене производње и стављања у промет опојних дрога*, Зборник радова: Супростављање савременим облицима криминалитета – анализа стања, европски стандарди и мере за

унапређење”, ТОМ 1, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2015, стр. 437-449.

- *Злоупотреба опојних дрога и институт (забране) ублажавања казне у пракси Вишег суда у Ваљевоу*, Зборник: Суђење у разумном року и други кривичноправни инструменти адекватности државне реакције на криминалитет, Златибор, 2015, стр. 205-232.

- *Улога полиције у сузбијању насиља у породици у прекршајном поступку*, НБП, Журнал за криминалистику и право, Београд, 2/2015, стр. 211-231.

- *Улога полиције у спровођењу мере безбедности "Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама"*, Правни живот: часопис за правну теорију и праксу, Удружење правника Србије, Том 1, Београд, 2015, стр. 603-620.

- *Мере које предузима полиција приликом заштите жртава насиља у породици*, Безбедност, 3/2015, Београд,

- *Мера безбедности „Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама“ у пракси полиције и правосуђа*, (рад је добио две позитивне рецензије и биће објављен у НБП, Журнал за криминалистику и право, Београд, 1/2016)

1.2 Подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидата мр Саше Марковића носи наслов „Улога полиције у откривању и доказивању насиља у породици“, има 504 странице А 4 формата (фонт *Times New Roman* 12, проред 1,5, маргине 30 mm) и у потпуности је у складу са захтевима Универзитета у Београду у погледу форме и садржаја докторске дисертације.

У дисертацији се налази насловна страна на српском и енглеском језику, страна са информацијама о ментору и члановима комисије, страна са подацима о докторској дисертацији на српском и енглеском језику, укључујући резиме на српском и енглеском језику и кључне речи, две странице садржаја, попис литературе на 27 страница и биографија аутора, која укључује укупно 2 странице.

Истраживачку грађу за докторску дисертацију чине законски текстови, судска пракса, различити монографски научни радови, уџбеници, зборници радова, научни чланци и студије. Анализирано је преко стотину пресуда које су донели судови у

Републици Србији и више одлука, које је донео Европски суд за људска права.

Садржајем дисертације обухваћена су уводна разматрања, четири поглавља и закључна разматрања, са укупно 1145 фуснота у тексту. Списак цитиране литературе обухвата библиографске јединице, законске и подзаконске прописе, енциклопедије, лексиконе, речнике, судску праксу Европског суда за људска права, и не обухвата пресуде домаћих судова.

2. Предмет и циљ дисертације

Основни предмет докторске дисертације је положај и улога полиције у откривању и доказивању насиља у породици.

Кандидат кроз моделе поступања полиције и других државних органа у одговору на насиље у породици у другим земљама долази до конкретних предлога *de lege ferenda*. У резултатима до којих је дошао аутор указује да значајну улогу у откривању и сузбијању насиља у породици има полиција, и то нарочито онај део полиције (униформисана полиција) који обавља послове на локалном подручју (сектору), јер су ти полицијски службеници свакодневно у контакту са грађанима и у великом броју случајева први долазе до почетних информација о нарушеним породичним односима који могу да ескалирају насиљем између чланова породице. Наиме, кандидат указује да би овлашћена службена лица униформисане полиције која, за разлику од криминалистичке полиције, поступају по територијалном принципу требало да дужи временски период обављају полицијске послове на истом мањем подручју (величине једне или две месне заједнице), да добро упознају грађане на том подручју и да буду са истима у свакодневном личном контакту. На тај начин би се повећала могућност добијања почетних сазнања о породичним сукобима (блажим облицима насиља између чланова породице), а самим тим би се повећала и улога полиције у откривању насиља у породици.

Кандидат указује да откривање, спречавање и сузбијање насиља у породици зависи од интерног начина организовања органа унутрашњих послова и партнерског односа са свим екстерним субјектима, којима је интерес сузбијање ове друштвено негативне појаве. Ефикасност полиције у превенцији насиља у породици је могуће унапредити успостављањем мултисекторског начина рада, односно партнерства између полиције и грађана, локалних институција и њихових представника, локалних медија и невладиних организација које се баве заштитом жртава насиља. За ефикасније

сузбијање насиља у породици неопходно је правилно организовати рад полиције, едуковати полицијске службенике и истовремено успоставити тесну сарадњу полиције са јавним тужилаштвом, центром за социјални рад и судом.

Кандидат износи став да у нашем законодавству полицији нису дата велика овлашћења при заштити жртава насиља. У многим случајевима полиција предлаже жртви да напусти стан где борави док се ситуација не смири, да преноћи код родбине или пријатеља (нарочито ако је насилни члан породице у алкохолисаном стању), ако нису испуњени законски услови за хапшење и задржавање осумњиченог, јер не постоје други начини да полиција обезбеди жртву. У неким државама, упоредно-правно посматрајући, полицији су дата већа овлашћења, нпр. да код хитних догађаја нареди осумњиченом за кривично дело насиља у породици да напусти заједнички стан и забрани прилазак жртви и простору становања док јавно тужилаштво и суд мериторно не одлуче у том предмету.

Кандидат износи свој став да се у нашој држави, без обзира на широк спектар законских прописа у вези са насиљем у породици, оно не сузбија у задовољавајућој мери. Главни разлог је што законски прописи у деловима који се односе на ову област нису довољно прецизни и дају широку могућност органима гоњења и судовима да их у практичној примени тумаче. Кривични поступци предуго трају и њихов исход је најчешће такав да се поставља питање да ли се водило о рачуна о сврси кривичних санкција. Такође, учестале одлуке јавног тужилаштва да примењује институт одлагања кривичног гоњења и одбачаја кривичне пријаве, утиче на то да је висока појава поврата у извршењу овог кривичног дела и уопште, примењује се његов пораст.

Циљ истраживања је, дакле, препознавање проблема у примени прописа и давање предлога за њихово унапређење. Намера кандидата је да укаже да је првобитни *ratio legis* инкриминације насиља у породици доведен у питање. Како се у теорији истицало, то је била заштита породице и породичних односа, али и појачана заштита одређених категорија лица, пре свега, жена и деце од другог члана породице који примењује насиље. Заговорници ове инкриминације истичу да је било потребно увести насиље у породици у наш кривично-правни систем како би се све друштвено-негативне појаве које карактеришу насиље између чланова породице (углавном иза "затворених врата", далеко од очију јавности), и то углавном оних снажнијих над слабијим (мушкараца над женама, одраслих над децом, младих над старим), строжије кажњавале. Међутим, кандидат указује да добијени резултати истраживања указују на

то да наш правни систем није на најбољи начин, са строгим научним резonom и објективним приступом, одговорио предмету доктринарне анализе а то је проблем насиља у породици. Држава изменом постојећих и доношењем нових прописа покушава да нађе одговарајући "рецепт" за сузбијање ове изузетно штетне друштвене појаве, међутим, као што смо видели на основу резултата истраживања наше судске праксе, то не даје одговарајуће резултате на плану спречавања и сузбијања насиља у породици.

Кандидат у аргументованој дискусији износи разлоге којима указује да мера полицијско хапшење осумњиченог за насиље у породици може имати велики ефекат у сузбијању ове појаве, али само уколико је прате адекватне мере за обезбеђење присуства окривљеног у кривичном поступку, тј. предлагање и одређивање мере притвора за окривљеног. Наравно, основни услов је и да се спроведе брз и правичан кривични поступак. Кандидат кроз низ студија случаја указује и на благу казнену политику правосудних органа, чиме се не постиже ни генерална, ни специјална превенција.

У докторској дисертацији се пажљиво анализира значај поступања полиције у заштити жртава кривичних дела насиља у породици. Кандидат указује да су стандарди поступања полиције предвиђени у бројним обавезујућим документима Савета Европе (конвенцијама) и препорукама Савета Европе. Различити профили насилника и жртви и специфичност ситуација у којима се насиље врши довели су до формирања уверења да је потребно имати више посебних, специјализованих приступа у реакцији на насиље у породици.

Један од циљева истраживања које је кандидат спровео је да се анализом поступања европских и светских демократских полиција, и препорука које прокламују различите европске асоцијације шефова полиције, пронађу најбољи модели за поступање полиције у Србији, како у спречавању, тако и у сузбијању насиља у породици. На основу наведених анализа у докторату су формулисани *de lege ferenda* предлози, које кандидат даје у закључним разматрањима, тако да смо мишљења да је кандидат у потпуности остварио циљ да укаже на могуће промене на нормативном плану када се ради о ефикасније сузбијању насиља у породици.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У раду се пошло од једне опште и шест посебних хипотеза поводом којих су извршена истраживања и одговарајуће анализе. Начин истраживања и избор метода одређени су пре свега претпостављеном хипотетичком основом, предметом као и циљевима истраживања. Користећи се различитим методима, од правно-догматског, упоредно-правног, анализе и синтезе, правила логике а пре свега закључивања путем индукције и дедукције, статистичког метода и *case study* – метода анализе одређених случајева насиља у породици, кандидат је свестрано третирао питања и проблеме обухваћене предметом дисертације.

У фокусу истраживања су биле кривичноправна, породичноправна и прекршајноправна заштита од насиља у породици, као и овлашћења и поступање полиције у спречавању и сузбијању истог. Посебно треба истаћи да су хипотезе од којих се пошло у истраживању потврђене, а сви ставови кандидата у односу на потврду хипотеза су ваљано објашњени и детаљно образложени.

Основна хипотеза докторске дисертације почива на констатацији да се без обзира на широк спектар законских прописа (Кривични законик, Закон о јавном реду, миру, Породични закон и Закон о полицији) и подзаконских прописа насиље у породици не спречава и не сузбија на ефикасан и ефективан начин због чега је неопходна измена законодавног оквира.

У вези са тим постављено је шест помоћних хипотеза.

Прва, инкриминацијом насиља у породици не постиже се потпунија кривичноправна заштита чланова породице. На учиниоце таквих дела могу се применити бројне друге класичне инкриминације, а чињеница да је насиље учињено према члану породице може се узети као отежавајућа околност или је могуће прописати теже облике код већ постојећих инкриминација (уколико је циљ изрицање теже казне).

Друга, кривични поступци нису ефикасни, предуго трају и у вези са тим надлежни правосудни органи лутају у вези са квалификацијом дела услед мањкавости одредбе о насиљу у породици у КЗ-у (у одређеним случајевима у пракси учинилац насиља у породици уместо за учињено кривично дело одговара за прекршај против јавног реда и мира).

Трећа, секундарна виктимизација жртава насиља у породици је наглашена због неадекватног поступања државних органа гоњења али и деловања социјалне средине и осталих чланова породице.

Четврта, званични статистички подаци које води Републички завод за статистику, односно које можемо добити од различитих државних органа задужених за откривање и доказивање насиља у породици, нису свеобухватни и не приказују тачан број извршених, односно пријављених догађаја са елементима насиља у породици.

Пета, учиниоцима кривичних дела насиља у породици изричу се релативно благе кривичне санкције попут мере упозорења условне осуде и кратких казни затвора, што указује на неускалађену казнену политику законодавца и суда и утиче на велики број повратника.

И шеста, ефикасност полиције у превенцији насиља у породици је могуће унапредити успостављањем мултисекторског начина рада, односно партнерства између полиције и грађана, локалних институција и њихових представника, локалних медија и невладиних организација које се баве заштитом жртава насиља. Такође, потребно је следити примере добре праксе и дати могућност полицији за одређивање мере заштите од насиља у породици по угледу на нека европска законодавства.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација кандидата мр Саше Марковић „Улога полиције у откривању и доказивању насиља у породици“, поред уводних и закључних разматрања, има неколико основних целина подељених у четири дела, те структурисаних на одговарајући начин, прилагођен логичном развоју теме истраживања.

У уводним разматрањима (1-9. стр.) кандидат указује на проблем истраживања, скреће пажњу на досадашња искуства и недостатке у његовом сагледавању, истичући научну и друштвену оправданост његовог истраживања у Републици Србији. У наставку он појашњава предмет и циљ истраживања и образлаже разлоге због којих се одлучио за такав приступ у раду.

У оквиру првог дела (10-108. стр.) кандидат указује да је насиље појава која постоји од настанка човечанства и прати еволуцију људског друштва. Због тога, проучавање насиља, као једног од најинтригантнијих феномена повезаних са човековом природом и људским друштвом, има посебан значај. Ради се о

мултидисциплинарној појави коју можемо посматрати са различитих становишта: теологије, антропологије, филозофије, социологије, психологије, етиологије, психијатрије, медицине, права, међународних односа, историје. У овом делу кандидат даје појмовно одређење насиља при чему даје посебан осврт на филозофски и психолошки, социолошки и криминолошки и на крају правни, односно кривичноправни појам насиља. Кандидат образлаже однос између насиља и агресије, након чега се посебно бави појмом насиља у породици, и то са нагласком на најугроженије чланове породице (жене, децу, стара и немоћна лица). Значајан део првог дела дисертације се односи на анализу Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици. Кандидат образложеним аргументима наводи да је за међународне документе, када су у питању инкриминације, карактеристичан широк приступ, коришћење паушалних, непрецизних термина што је све у супротности са начелом законитости као једним од основних начела кривичног права. Због тога је немогуће просто преузимање појединих одредби међународних уговора и њихова имплементација у кривично законодавство држава чланица. Прво је потребно проверити да ли већ имамо одговарајуће инкриминације којима се штите поменута правна добра. Уколико немамо, приликом уобличавања правне норме свакако је потребно водити рачуна о нашој терминологији, општим институтима и правној традицији. Такође, међународни уговори не садрже санкције за поједина понашања већ најчешће користе синтагму по којој државе чланице треба да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да кривична дела утврђена на основу Конвенције буду кажњива санкцијама „које су делотворне, сразмерне и које одвраћају од вршења кривичних дела“.

У оквиру овог дела кандидат посматрајући међународне прописе и национално законодавство са правом закључује да је наш законодавац имао у виду и уважио нека од решења из међународних извора. При томе износи мишљење да свака радња која сада спада у насиље у породици би и иначе била кривично дело или прекршај. Кандидат наводи да дилема постоји и око неких нових кривичних дела која су поједине земље у региону предвиделе у свом кривичном законодавству, као што је прогањање, на основу одредби Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици. При томе истиче да неке велике европске демократије уопште немају у свом законодавству посебно кривично дело насиље у породици, а камоли прогањање. Кандидат поставља питање да ли би његова

декриминализација послала негативну поруку јавности и да ли је моменат одговарајући за такву одлуку. При томе тачно закључује да је то и политичко питање, без обзира на велики број правно-догматских проблема.

Други део рада (109-220. стр.) посвећен је кривичноправној анализи кривичног дела насиља у породици. Кандидат указује да је у оквиру заштите чланова породице од насиља најзначајнија кривичноправна заштита, али се ту мора имати у виду да је кривично право *ultima ratio* и да се кривичноправна заштита ограничава само на оне случајеве у којима друге врсте заштите нису довољне. Кривични законик Србије прописује кривично дело насиље у породици у члану 194. Треба нагласити да је насиље у породици први пут издвојено као самостално кривично дело 2002. године, односно први пут је инкриминисано Законом о изменама и допунама Кривичног закона РС. У групу кривичних дела *против брака и породице* додат је тадашњи члан 118а „насиље у породици”. То не значи да до тада насиље над члановима породице није било санкционисано. Раније се прибегавало класичним инкриминацијама из Кривичног законика, као што су тешке и лаке телесне повреде и прекршајима из области Закона о јавном реду и миру, па се поставља питање да ли је тај приступ био довољан. Пре издвајања насиља у породици као посебног кривичног дела није вођена посебна евиденција из које би се могло утврдити колико је извршено противправних деликата који су имали елементе и обележја садашњег кривичног дела насиља у породици. Међутим, кандидат указује да ни данас званични статистички подаци које води Републички завод за статистику, односно које можемо добити од различитих државних органа задужених за откривање и доказивање насиља у породици, нису свеобухватни и не приказују тачан број извршених, односно пријављених догађаја са елементима насиља у породици, из многих разлога које образлаже у овом раду.

У овом делу рада, део текста посвећен је обележјима кривичног дела насиља у породици, а кандидат свеобухватно и квалитетно анализира однос овог кривичног дела са кривичним делима: убиство члана породице, тешка и лака телесна повреда, и угрожавање сигурности. Такође, указује на благу казнену политику судова код одмеравања казне за ово кривично дело, при чему низом образложених аргумената критикује однос органа поступка према кривичном делу насиље у породици.

Трећи део ове дисертације (221-328. стр.) односи се на могућности заштите жртава насиља у породици. Имајући у виду значај и виктимолошке димензије значајно место заузима део текста који се односи на заштиту жртава и сведока кривичних дела

насиља у породици и допринос оштећених лица сопственој виктимизацији. Посебна пажња посвећена је секундарној виктимизацији жртава насиља у породици. Секундарна виктимизација представља поопштравање примарне виктимизације кроз неадекватно поступање и деловање социјалне средине, осталих чланова породице а неретко и државних органа гоњења. Код насиља у породици врло је чест случај да државни и правосудни органи више пута позивају и саслушавају жртве насиља у породици, а чланови породице, комшије, „пријатељи“, утичу на жртву насиља да одустане од гоњења учиниоца, приказујући да можда претрпљено насиље и није баш у таквом обиму како га жртва у први мах доживљава.

Кандидат у оквиру правне заштите жртава насиља у породици свеобухватно образлаже заштиту жртава насиља у породици у нашем правном систему. Кривичноправна, породичноправна и прекршајноправна заштита жртава пружа широк спектар могућности заштите жртава насиља у породици, а кандидат анализира значајан број судских пресуда и на тај начин проверава теоријска решења у пракси. На основу добијених резултата истраживања, кандидат долази до одређених закључака и даје мишљење да је њихова примена и уградња у наш правни систем неопходна да би се повећао ниво заштите жртава насиља у породици.

У оквиру четвртог дела дисертације (329-493. стр.) разматра се функција и овлашћења полиције у спречавању и сузбијања насиља у породици. Кандидат са правом указује да је улога полиције велика превасходно у откривању, а затим и у доказивању насиља у породици и може се рећи да је полиција (као државни орган који има монопол принуде) карика у ланцу без које се ова врста противправног понашања не би могла на адекватан начин сузбити. Кандидат указује да у нашем законодавству полицији нису дата велика овлашћења при заштити жртава насиља. Зато истражује и анализира, упоредно-правно посматрајући, више модела полицијског поступања (Аустрија, САД, Велика Британија, Шведска, Шпанија, Канада, Немачка, Француска, Аустралија) код сузбијања насиља у породици. При томе анализира велики број иностраних истраживања (студија) на основу којих су успостављени модели полицијског рада. Тако Канадска истраживања указују да је жртва поуздан сведок уколико суђења трају краће, а ако трају дуже то се мења због разних притисака учиниоца на жртву па се самим тим смањује и могућност осуде окривљеног (суђења у Канди просечно трају краће од 6 месеци). Одуговлачење поступка утиче на одлучност жртве да сведочи и на њену способност да буде ефикасан сведок. Кандидат указује да

на основу резултата истраживања, и у оним државама где није прописано кривично дело насиља у породици, заштита жртава је на доста високом нивоу из разлога што су полицији дата много већа овлашћења породичним законима. Из тог разлога указује да би и наш законодавни систем требао да се креће у том смеру. Тако, указује да за нпр. Француски модел заштите жртава насиља у породици је значајна могућност да се окривљени пре (у свакој фази кривичног поступка) или после кажњавања може удаљити из породичне куће, а ако се не уважи одлука суда може се ухапсити, Немачки и Аустријски модел даје овлашћења полиције у ситуацијама насиља у породици, као што је иселјавање осумњиченог за насиље у породици из породичног дома, без сагласности жртве насиља у породици, у Шведској у случају да полиција процени да постоји опасност по живот, здравље, слободу и мир жртве може одмах наложити неку од мера заштите. Та мера заштите ће бити на снази док тужилац не донесе одлуку о пријави. Након процене ризика и опасности по жртву, мера се може продужити до годину дана. За кршење мере се изриче новчана или казна затвора до годину дана, итд...

Кандидат у овом делу рада на основу резултата истраживања закључује да полиција треба да уведе и посебне протоколе и обрасце који би се примењивали у поступању код извршеног насиља у породици. Прикупљање обавештења и пријем кривичних пријава на записник од оштећених насиљем у породици треба да врше посебно обучени полицијски службеници, по могућству истог пола, при чему им је потребно обезбедити и посебне техничке и материјалне услове за рад (посебну канцеларију, константну едукацију у овој области, посебан информатички програм за процену ризика од даљег (поновљеног) насиља у породици сл). Кандидат аргументовано предлаже (наводи и Шпански модел) да се у базе података, за сваку општину, и ужу територију (месну заједницу) евидентирају сви осумњичени за насиље у породици, где би се унели сви пријављени догађаји насилног понашања тог лица, са проценом будућег понашања, како би полицијски службеници лакше вршили криминалистичку контролу тих лица, односно приликом интервенције на пријављено насиље у породици, како би успешније и са мањим ризиком поступали по пријављеном безбедносном догађају и ефикасније заштитили жртву.

Последњи део докторске дисертације (494-504. стр.) су закључна разматрања, у којима кандидат износи конкретне предлоге *de lege ferenda* који би у великој мери побољшали откривање, доказивање, односно спречавање и сузбијање насиља у

породици. У овом делу дисертације кандидат заговора прописивање тежих облика код појединих кривичних дела из КЗ-а уколико су учињени према члану породице, што је, по његовом мишљењу, много више у духу нашег кривичног законодавства и у складу са начелом законитости. При томе, износи своје мишљење и наводи негативне ефекте евентуалне декриминализације насиље у породици. Кандидат указује да добар модел представља Кривични законик Шпаније којим се посебно штите жртве насиља у породици, а нарочито жене, деца и посебно рањиви чланови породице (инвалиди, стара немоћна лица и сл.), и предлаже, као једно од низа правних решења, *de lege ferenda* уграђивање сличног (модификованог) модела у наш правни систем. Такође, износи низ предлога и из прекршајноправне и породичноправне области чијим би се уграђивањем у наш правни систем побољшала ефикасност у сузбијању насиља у породици. Кандидат квалитетним аргументима, који иду у прилог изналажењу новог начина породичноправне заштите жртава насиља у породици, предлаже да се Породичним законом пропише могућност полицији за одређивање мере заштите од насиља у породици, која би имала превентивни карактер и трајала би најдуже 14 дана, и које би по аутоматизму престајале, ако жртва насиља у породици, њен пуномоћник (адвокат) или други овлашћен орган (јавно тужилаштво, орган старатељства) не поднесе тужбу за одређивање мера заштите од насиља у породици. Полиција би била у обавези да одмах по доношењу овакве мере, обавести јавно тужилаштво и ЦСР ради евентуалног подношења тужбе у парничном поступку.

Кандидат износи мишљење да би на овај начин полиција, којој се најчешће прво пријављује насиље у породици (то показују добијени резултати истраживања), тренутно онемогућила даље вршење насиља у породици, и да би та полицијска мера имала кратак период трајања, и могла би бити продужена само уколико овлашћено лице поднесе тужбу за одређивање мере заштите од насиља у породици. Кандидат сматра да на овај начин не би била угрожена права члана породице према којем би се применила ова мера, зато што би она имала само превентивни карактер, њено трајање би било ограничено на релативно кратак период, а ефекат би био велики у спречавању даљег или поновног вршења насиља у породици.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидата мр Саше Марковић оригиналан је и користан допринос науци првенствено у домену криминалистике, али и породичног и прекршајног права, будући да представља значајно истраживање улоге полиције у откривању и доказивању насиља у породици, које није само кривичноправни и криминалистички феномен, већ као што се види и из његовог назива има значајне породичноправне ефекте.

Наслов рада „Улога полиције у откривању и доказивању насиља у породици“ указује управо на онај део који је до сада недостајао у научној и стручној литератури а који би обухватио и анализу практичног поступања државних органа, нарочито полиције. Приступ проблему насиља у породици до сада није био свеобухватан, већ су поједина питања обрађивана парцијално и спорадично. Овај рад је у сваком делу проткан примерима из праксе који му дају додатну вредност и уједно пружају одговор да ли су донете правне норме прилагођене животу, што уједно утиче на процену њихове ефективности и ефикасности.

Све претходно наведено што се тиче предмета и циља докторске дисертације јасно указује на велику актуелност теме, односно предмета докторске дисертације, која је од великог, како научног, тако и практичног значаја. Остварењем циља докторске дисертације тј. препознавањем проблема у примени прописа који се односе на насиље у породици и давањем предлога за њихово унапређење и формулисање одговарајућих предлоге *de lege ferenda*, остварен је значајан доктринарни резултат, те дат и врло солидан како научни тако и практични допринос, који може бити и од сасвим конкретне важности у одређивању улоге полиције у нашем правном ситему када су у питању начини откривања, спречавања, и доказивања насиља у породици.

Резултати истраживања изложени у докторској дисертацији мр Саше Марковића поред научног значаја могу бити од користи и домаћем законодавцу, будући да је кандидат настојао да учини и конкретне предлоге за новелирање појединих законских решења, како би се ускладила са правним тековинама Европске уније и Уједињених нација. Поједини делови докторске дисертације, а нарочито одлично образложени закључак, могу бити од велике практичне важности када је реч

о даљем усаглашавању нормативног амбијента Републике Србије са правним стандардима међународне заједнице.

На основу свега претходно изложеног, Комисија је мишљења да докторска дисертација мр Саше Марковића под насловом „Улога полиције у откривању и доказивању насиља у породици“ представља квалитетно, занимљиво и одговорно спроведено истраживање које може бити и од практичног значаја у предстојећој даљој реформи нашег кривичног, породичног, а делом и прекршајног законодавства, али допринети и бољој пракси у односу на откривање и доказивање кривичних дела насиља у породици и са тим кривичним делом, повезаних кривичних дела.

6. Закључак

На основу прегледа и оцене докторске дисертације под насловом „Улога полиције у откривању и доказивању насиља у породици“ мр Саше Марковић, Комисија налази да је дисертација урађена у складу са одобреном пријавом, да је одликује добар методолошки приступ и солидно промишљен концепт рада, уз складно коришћење релевантне научне и стручне литературе, како на српском језику, тако и на страним језицима.

Дисертација која је предмет овог реферата је у свим својим деловима и саопштеним резултатима оригинално научно дело, те резултат самосталног истраживачког поступка. На основу тога и свега што је наведено у претходном тексту, Комисија има задовољство да

п р е д л о ж и

Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду да прихвати овај рад као подобан за јавну одбрану, као и да одреди комисију пред којом ће мр Саша Марковић бранити предметну докторску дисертацију, у чијем би саставу били потписници овог реферата.

У Београду, 23. јануара 2016. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Марина Јањић Комар

редовни професор Правног факултета
Универзитета у Београду, у пензији

др Милан Шкулић,

редовни професор Правног факултета
Универзитета у Београду

др Слободан Панов

редовни професор Правног факултета
Универзитета у Београду

др Игор Вуковић

ванредни професор Правног факултета
Универзитета у Београду

др Драгана Коларић

ванредни професор Криминалистичко-
полицијске академија
